

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula III. Cujus facultatis, finis subordinatur fini alterius facultatis, illa facultas alteri illi facultas jubordinatur

urn:nbn:de:bsz:31-102400

appetimus, ipsum autem nullius alterius gratia quem Vatzquez vocari ait finem ultimum negativè, vel ipsius operis. Et hâc acceptione ostensum est, posse aliquem simul plures ultimos fines sibi habere propositos. Confer etiam Vatzquezi-um *Tom. cit q. XII a. III.*

REGULA III.

Cujus facultatis, finis subordinatur fini alterius facultatis, illa facultas alteri illi facultati subordinatur.

I. Bellarminus *Lib. V. de Rom. Pont.* disputans, potestatem Politicam esse subjectam potestati Ecclesiasticæ, posseque aded Pontificem mutare regna, unque ea auferre atque alteri conferre, inter alias probationes utitur præsentî propositione, quam dicit esse Aristotelis *I. Eth. c. I.* Subsumit autem jta: Finis temporalis subordinatur fini spirituali, sive finis potestatis temporalis subordinatur fini potestatis spiritualis. Ergo potestas temporalis subordinatur potestati spirituali,

II. Dicimus I. Aristotelem *cit. c. I.* non asserere, cujus facultatis finis subordinatur fini alterius, eam facultatem alteri facultati subordinati, sed, τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τέλη πάντων εἶναι αἰετῶς ἐγὼ τῶν ὑφ' αὐτῶν, h. e. Lambino interprete, *fines earum artium, quæ principem locum obtinent, earum quæ eis subjecta sint, finibus esse optabiliores.*

III.

III. E
deprom
tem & e
sunt in h
litare. O
hæc ipsa
versantur
& à quib
contineb
ista prop
facultati
hæc ipsa
stam: cu
rius facu
propter
bitamus
IV. C
telis, ver
mentati
frenū, q
natur fi
quia fin
πολιτικῶν
qui est ἡ
ὑφ' αὐτῶν
ἰπικῆ,
πικῆ τῆ
artis fin
etiam a

III. Ex cap II. autem potius præsens axioma depromi poterit. Verba hæc sunt: *Videmus autem & eas facultates, quæ inter ceteras maximò sunt in honore, huic (Politicæ) subiacere, ut Militariæ, Oeconomicam, Rhetoricam. Jam verò cum hæc ipsa reliquis utatur scientiis, quæ in agendò versantur, & præterea describat, quid agendum, & à quibus abstinendum, hujus finis aliarum fines continebit.* His verbis omninò videtur fundari ista propositio: *Quæ facultas subordinatur alteri facultati, ejus finis subordinatur fini alterius.* Ex hac ipsâ autem per conversionem rectè inferri istam: *cujus facultatis finis subordinatur fini alterius facultatis, illa facultas alteri subordinatur,* propter æqualem terminorum ambitum, non dubitamus.

IV. Quicquid autem sit de testimonio Aristotelis, veritas propositionis, quâ Bellarmini argumentatio nititur, patet inductione: Quia enim frenû, quod est finis τῆς χαλινοποιητικῆς, subordinatur fini τῆς ἵππικῆς, qui est moderatio equi, & quia finis τῆς στρατηγικῆς, nempe victoria, fini τῆς πολιτικῆς, sicut & quia finis τῆς κερκιδοποιητικῆς qui est ἡ κερκὶς sive radius, refertur ad fini τῆς ὑφαιτικῆς, ideo & ἡ χαλινοποιητικὴ subjicitur τῇ ἵππικῇ, & στρατηγικῇ τῇ πολιτικῇ, & ἡ κερκιδοποιητικὴ τῇ ὑφαιτικῇ &c. E. cujuscunq; facultatis vel artis finis subordinatur fini alterius, illa facultas etiam alteri illi subjicitur.

V. II. Ratione. Artes & quælibet disciplinae practicae (de hisce enim loqui Aristotelem *in cit. c. I. L. I. Eth.* ex verbis ipsis clarum est) pendent à fine, ab eoque natura earum sumitur. Cujus ergo artis aut disciplinae Practicæ finis comprehenditur sub fine alterius, ea ipsa ars alteri subjicitur.

VI. II. Esto, demonstrretur ex præsentis propositione, facultatem civilem subordinari facultati, quæ de bonis spiritualibus & æternâ fecilitate sollicita est, certè non inde sequitur id, quod Bellarmino demonstrandum erat, nempe, Pontifici Romano jus esse Reges afficiendi pœnis temporalibus, & uni auferendi regna alteri conferendi. Optica enim subordinatur Geometriæ, at pharmacopolarum arti Medicæ. An id circò Geometra in Optici, & Medicus in pharmacopola fortunas jus habet, eundemque domo expellere potest? Aliud est, unam artem aut artificem alteri præscribere posse aliquid, aliud ita præscribere posse & imperare, ut nisi obtemperetur, pœnas exigere ab altero, & exilio v. g. multare ipsâ possit. Potest, quando ars arti subordinatur, superior artifex præscribere inferiori, quomodo scilicet opus suum conficere debeat, sed ita præscribere, & ita ipsi imperare non potest, ut, si ille dicto audiens non sit, eum fortunis suis spoliare, & domo pel- lere queat.

VII. Et cur, quæso, Pontifex eò, quod scientia regnandi subordinatur scientiæ pascendi Eccle-
 siam

stam, pot
 que impe
 nales aut
 instructi
 quod Pot
 lii autem
 ita sese h
 Bellarmi
 de subor
 rum agit
 plinam e
 jus subor
 vilegiò n
 set Medi
 fessione
 Pharma
 XIX.
 scopi no
 quam Pe
 est, malè
 est de su
 assumtio
 onem pr
 dinatio
 agitur, c
 diversita
 ma sit, u
 & ipsi s
 os aliis

disciplinam, potest pœnas civiles irrogare Regibus eosque imperio privare; id verò non possunt Cardinales aut alii Episcopi aut Theologi, càm etiam instructi sint illâ scientiâ? An forsan propterea, quod Pontifex in illâ scientiâ errare non potest, alii autem Episcopi possunt? Sed ponamus, rem ita sese habere, Aristoteles, cum *loc. cit* in quò Bellarminus propositionem suam fundari dicit, de subordinatione disciplinarum, & finium earum agit, illam distinctionem ignorat; & disciplinam equestrem militari, ejusque finem fini hujus subordinari docet, etsi nemo sit, qui in eâ privilegiò non labendi gaudeat. Quod si reperire esset Medicum, qui communi errandi in suâ professione forte esset exemptus, is non plus juris in Pharmacopolam haberet; quam aliàs Medicus.

IX. An forsan propterea, quod reliqui Episcopi non habent illam absolutam potestatem, quam Pontifici tribuunt Pontificii? Quod si ita est, malè disputat Bellarminus, dum sermo ipsi est de subordinatione potestatum, deque eâ & in assumptione & inconclusionone loquitur, propositionem probationis loco adducit, in quâ de subordinatione facultatû, id est, artium vel disciplinarum agit, cum tamè summa inter eas conspiciatur diversitas. Superior potestas, & imprimis sit suprema sit, ut regia, potest eos, qui inferiore gaudent, & ipsi subjectâ potestate, fortunis exaere, inque eos aliis gravioribus modis animadvertere, artificè

verò superiorem, vel illum, qui principe scientiâ instructus est, cum eò, qui inferiore & subalternatâ, ut loquuntur, ita agere non licere, patet ex antè dictis.

IX. IV. De minore disputari potest: Finis temporali spiritali, sive finis potestatis politicae fini potestatis Ecclesiasticæ non subordinatur eodem modo subordinationis, qui propositione Majoris significatur. Nam ibi fini ubi, ut facultatis subordinata, quemadmodum & ipsi facultatis nullus est locus, si altera facultas ejusque finis non sit. Quis enim frænum efficeret, & arti ejus efficiendi operam daret, si disciplina equestris, ejusque finis non esset? Hâc ratione finem potestatis politicae non subordinari fini Ecclesiasticæ, sicuti nec ipsas potestates, fatetur ipse Bellarminus *cap. præced. VI.* Et res in clarâ luce posita est. Nam, ut ipse ait, finis illius est pax temporalis, hujus vita æterna. Fit autem, ut in Republicâ pacatè vivatur, ut nulla ratio habeatur vitæ æternæ, ut apud infideles; quemadmodum & Christiani omnia ad salutem animarum referre possunt, destituti pace externâ, ut in mediis persecutionibus. Videantur plura apud Petrum Molinam *de monarch. temp. Pont. c. X.* & Dani Chamier *Pansfr. T. H. L. XV. c. VI.*

REGULA IV.

Quicquid habet causam finalem, habet etiam efficientem.

I.